

Gezonde teamcultuur

Ieders eigen plek
in het team

Gezonde teamcultuur - ieders eigen plek in het team

Wat fijn dat jij dit programma leidt over over een 'gezonde teamcultuur' en in het bijzonder over 'ieders eigen plek in het team'. We adviseren je - als je dat nog niet gedaan hebt - eerst te kijken hoe de leermodules en lesprogramma's precies zijn opgebouwd. Je kunt hiervoor een video bekijken of de beschrijving lezen. Je vindt deze informatie op de website lerenpionieren.nl. Er is daar ook ander materiaal te vinden. De handleiding die je nu voor je hebt, loodst je door het programma. De teksten bij de werkvormen zijn geschreven alsof jij in gesprek bent met je team, want samen doorlopen jullie dit programma.

Kies op basis van de informatie in deze handleiding per onderdeel de werkvorm die het beste bij jullie past; in totaal selecteer je dus vier werkvormen. Maak deze keuze van tevoren en niet pas tijdens de bijeenkomst. Download daarna de powerpoint. Haal de werkvormen die jullie niet gebruiken uit de presentatie en voeg eventueel toe wat je zelf wilt aanvullen. Bij sommige werkvormen moet vooraf, naast de powerpoint, nog meer materiaal worden verzameld. Dit is aangegeven in deze handleiding. En dan kunnen jullie aan de slag.

Wij wensen jullie veel plezier en inspiratie toe!

Team ondersteuning proefplekken

Bij de cover: Een beeld voor de proefplek is de windbuggy die een weg aflegt; de pioniersreis. De buggy wordt gedragen door drie dubbelbandige wielen. Eén daarvan staat voor een 'inspirerend team'. Hierbij horen de thema's 'contextgevoelige communicatie' en 'gezonde teamcultuur'.

Gezonde teamcultuur - ieders eigen plek in het team

Overzicht van het basisprogramma

Programmaonderdeel	Tijdpad	Titel	
	Oriëntatie 1	0-20 minuten	Samen in de boot (beginnend team)
	Oriëntatie 2	0-20 minuten	Talentedjacht (gevoerd team)
	Kompas 1	20-40 minuten	Op je plek
	Kompas 2	20-40 minuten	Eén lichaam, vele delen
	Reisgids 1	40-70 minuten	Basisbehoeften in kaart gebracht (beginnend team)
	Reisgids 2	40-70 minuten	Het team in kaart gebracht (gevoerd team)
	Route 1	70-90 minuten	Werken met onze basisbehoeften
	Route 2	70-90 minuten	Onze teamtypering vruchtbaar maken

Tips

- Houd de tijd in de gaten: zo kort mogelijk, maar voel ook aan wat nodig is.
- Wees steeds gericht op jullie eigen praktijk - hoe is wat je in dit programma leert en doet relevant voor jullie situatie?
- Maak actiepunten en vervolgafspraken steeds zo concreet mogelijk.

Oriëntatie

Oriëntatie 1 - Samen in de boot

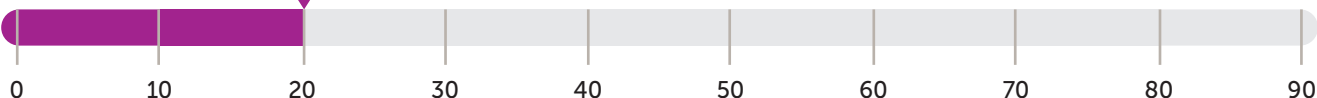
Doel van de werkvorm

We verkennen wat onze natuurlijke plek in het team is en hoe we ons daarin verhouden tot de andere teamleden. Deze werkvorm is vooral bedoeld voor beginnende teams.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Samen in de boot' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- voor elk teamlid een pen
- een groot vel papier en een stift

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding **0-1 minuten**

We zitten - als team dat leidinggeeft aan deze proefplek - als het ware samen in een boot, in hetzelfde schuitje. Maar we staan - als het goed is - niet op een kluitje. Ieder heeft in deze boot een eigen plek. In deze oefening verkennen we wat onze natuurlijke plek in een team is, en hoe we ons daarin verhouden tot de andere teamleden.

Opdracht en bespreking **1-20 minuten**

1. Iedereen krijgt een werkblad 'Samen in de boot'. Omcirkel de plek die jij van nature inneemt in een groep. Waar bevind jij je in deze boot? Als je je niet herkent in een van de genoemde plekken en typering kun je een eigen plek en typering daarvan op dit blad schrijven.
2. Om beurten vertellen we welke plek op de boot we het best bij onszelf vinden passen en waarom. De gespreksleider zet de namen van de teamleden en de bijbehorende plekken op het grote vel papier.
3. Als iedereen geweest is, kijken we samen naar het totaalplaatje. Wat valt op? Zitten er meer mensen op dezelfde plek of zijn de plekken op de teamboot goed verdeeld? Zijn er plekken waar niemand zit? Wat betekent dat voor onze bootreis? Lopen we daardoor risico's? Zo ja, hoe willen we daarmee omgaan?

Tip

Een afbeelding van de boot op A4 is bij een wat groter team te klein voor het totaaloverzicht. Misschien kan iemand de boot natekenen op een groter vel papier. Of plak de afbeelding op een groter vel papier en trek lijnen tussen de namen en verschillende posities in de boot.

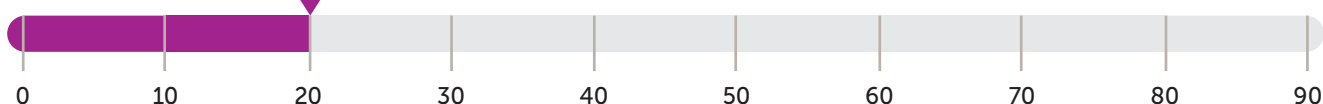
Oriëntatie 2 - Talentenjacht

Doel van de werkvorm

We ontdekken wat we als team allemaal in huis hebben door elkaars gaven of talenten te benoemen. Deze werkvorm is vooral bedoeld voor gevorderde teams.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Talentenjacht' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- voor elk teamlid een pen

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-2 minuten

We gaan op talentenjacht! Want talent, dat hebben we allemaal. We gaan met elkaar in gesprek over de talenten of gaven in het team. Voor deze werkvorm is het noodzakelijk dat we elkaar een beetje kennen en al een tijdje met elkaar optrekken. Doel van de werkvorm is vooral inzicht krijgen in onze eigen talenten en in die van elkaar. Tegelijkertijd hopen we ook een positief en waarderend gesprek te hebben over hoe we elkaar kunnen versterken.

Als team bestaan we uit verschillende mensen. Allemaal hebben we iets in te brengen. De een is goed in dit en de ander in dat. We hebben talent. Een talent is iets waar je goed in bent en wat je met plezier doet. Als team is het belangrijk om te weten welke talenten we in huis hebben. Die kunnen we namelijk inzetten voor onze missie.

Vaak weten we van onszelf wel ongeveer waar onze talenten liggen, maar hoe ziet een ander dat? Of misschien vinden we het juist lastig om te zeggen waar onze talenten liggen, dan kan de blik van een ander helpen om dat onder woorden te brengen. Daarom gaan we op talentenjacht!

Talentenronde 2-6 minuten

Iedereen krijgt een werkblad 'Talentenjacht'. Onderaan vullen we onze naam in. Vervolgens geven we het papier aan de persoon links van ons. Die schrijft bovenaan een talent van de teamgenoot wiens naam op het papier staat. Vervolgens vouwen we wat opgeschreven is weg naar achter en geven we het papier weer door aan de persoon links van ons. Deze stap wordt net zo lang herhaald totdat het papier weer terug is bij degene van wie het papier is.

Let op! We vouwen wat we opgeschreven hebben steeds weg, zodat we niet zien wat degene voor ons heeft geschreven.

Helemaal rond? Dan vouwt iedereen zijn papier open en ziet wat anderen voor talent in ons zien. Ieder laat even op zich inwerken wat anderen op ons papier geschreven hebben.

Bespreking 6-20 minuten

1. We delen met elkaar welke talenten op ons papier staan geschreven.
2. We gaan in gesprek over de talenten die opgeschreven zijn. Herkennen we ons erin?
Of zijn er verrassingen? Als er onduidelijkheden zijn, vragen we om een toelichting.
3. Wat valt op aan de talenten? Is er veel overlap? Of juist niet? Wat betekent dit voor het team?

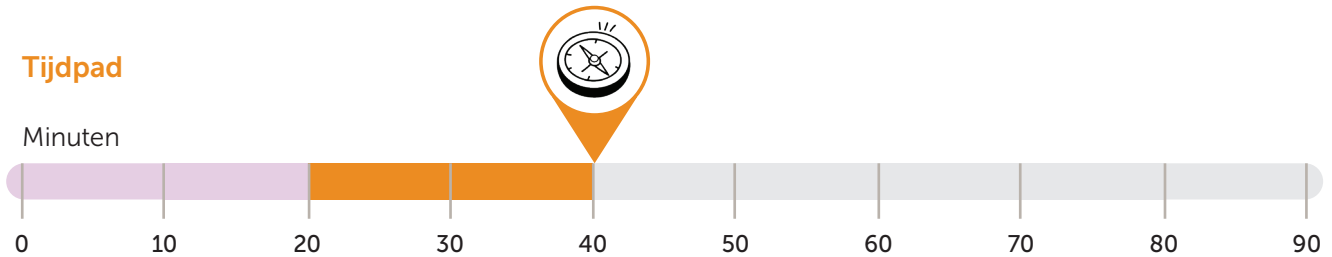
Kompas

Kompas 1 - Op je plek

Doel van de werkvorm

We staan aan de hand van een bijbelverhaal uit Exodus stil bij de vraag wat het betekent om 'op je plek' te zijn.

Tijdpad

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Op je plek' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- voor elk teamlid een pen

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding **0-1 minuten**

In de Bijbel staan veel verhalen over mensen die tot een bepaalde taak of opdracht geroepen worden. En vaak wordt daarin een verbinding gelegd met een bepaald talent dat deze mensen hebben. Dat talent kan in die taak of opdracht, op die specifieke plek, tot bloei komen en vrucht dragen. We gaan zo'n verhaal lezen en dat verbinden aan onze eigen ervaringen.

Toewijding **1-2 minuten**

We richten ons op God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

*God, dank U voor de gaven en talenten die U aan ieder van ons gegeven hebt.
Help ons in het vruchtbaar maken daarvan, op de juiste plek.
Geef dat we onze gaven en talenten kunnen inzetten voor onze missie, uw missie.
Amen*

Werkvorm 2-20 minuten

1. We lezen de bijbeltekst op het werkblad, om beurten een vers.
2. In stilte proberen we ons een situatie te herinneren waarin we ons talent vruchtbaar konden inzetten. Dat kan een werksituatie zijn - betaald of vrijwillig - maar ook iets anders.
3. We vertellen elkaar om beurten iets over deze situatie. In welke situatie kwam ons talent tot bloei? Welke plek namen we in deze situatie in?
4. In een tweede vertelronde gaan we nog iets dieper in op de situatie waarover we verteld hebben. Voelden we ons geroepen, zoals Besaleël en Oholiab in het bijbelgedeelte dat we zojuist gelezen hebben? Zo ja, hoe ging dat in zijn werk? Was er iemand die een beroep deed op ons talent?
5. In een laatste ronde noemen we ieder een woord dat als eerste bij ons opkomt bij de gedachte dat je ergens helemaal op je plek bent.

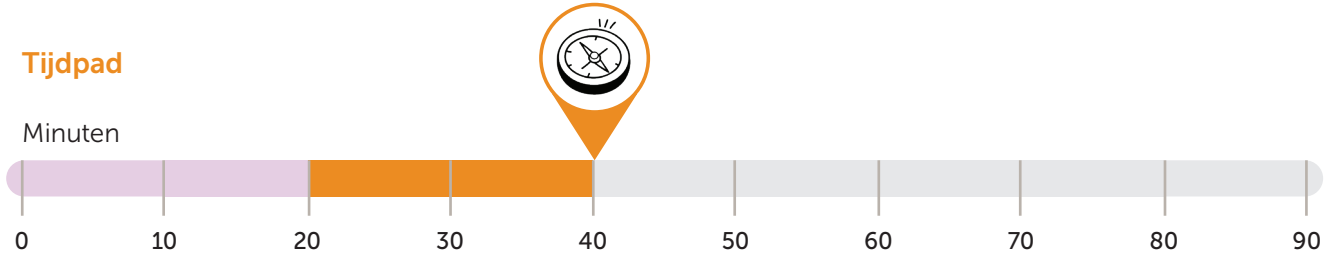

Kompas 2 - Eén lichaam, vele delen

Doel van de werkvorm

We spiegelen onszelf als team aan een tekst uit 1 Korintiërs 12 en mediteren samen over wat we daarvan zouden willen weerspiegelen in ons team én in onze proefplek.

Tijdpad

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Eén lichaam vele delen' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- voor elk teamlid een pen

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In de Bijbel, in de eerste brief van de apostel Paulus aan de gemeente in Korinthe, staat een mooie tekst over hoe je samen met anderen een gemeenschap vormt. Een gemeenschap waarin ieder zijn of haar eigen rol heeft, maar waarin je ook met elkaar verbonden bent en elkaar nodig hebt. Paulus legt dit uit aan de hand van het beeld van een lichaam. De onderlinge samenhang van dat lichaam is uiteindelijk gericht op het hoofd. Dat hoofd staat voor Jezus Christus, het hoofd van de Kerk. We spiegelen onszelf als team aan deze tekst en mediteren samen over wat we daarvan zouden willen weerspiegelen in ons team én in onze proefplek.

Toewijding 1-2 minuten

We richten ons op God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

*Heer,
Geef ons moed om onze eigen gave te zien.
Geef ons helderheid om andermans gave te zien.
Geef ons kracht om U te dienen met onze gaven.
Geef ons liefde om elkaar te vertrouwen en ons met elkaar te verbinden.
Geef ons vreugde om de door U geschonken gaven te vieren.
Amen*

Opdracht en bespreking 2-20 minuten

1. We lezen de bijbeltekst op het werkblad voor onszelf door en onderstrepen het woord dat of de zin die ons het meest raakt in relatie tot de inzet van ieders gave.
2. We delen met elkaar welk woord of welke zin we onderstreep hebben en waarom.
3. Deze tekst gaat over het zijn van één lichaam. Geen deel daarvan is overbodig. We bespreken met elkaar waar de grootste uitdaging voor ons team én voor onze proefplek ligt als we ons spiegelen aan dit bijbelgedeelte.

Reisgids

Reisgids 1 - Basisbehoeften in kaart gebracht

Doel van de werkvorm

We krijgen inzicht in waar basisbehoeften van individuele teamleden liggen en in wat dit voor ieders eigen plek in ons team betekent. Als beginnend team is dit ook een gelegenheid om elkaar beter te leren kennen en begrijpen.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- een apparaat om de reisgidsvideo af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte een geluidsversterker en een groter scherm
- eventueel de tekst van de reisgidsvideo (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- vooraf door de begeleider gelezen 'Het Riemann-Thomann model uitgelegd' (te vinden in het document 'Overige bijlagen')
- vooraf door de deelnemers ingevuld de vragenlijst bij het Riemann-Thomann model (te vinden in het documenten 'Overige bijlagen')
- een groot vel papier met daarop de scorematrix bij het Riemann-Thomann model nagetekend (te vinden in het documenten 'Overige bijlagen')
- gekleurde stiften, voor elk teamlid een andere kleur

Tip voor de begeleider: laat de teamleden van tevoren de vragenlijst invullen en teken van tevoren het model Riemann-Thomann op een groot vel papier. Dat scheelt enorm in de beschikbare tijd voor de bespreking van deze werkvorm.

Beschrijving van de werkvorm

Video 0-8 minuten

We bekijken een korte video over op je plek zijn in het team met wie je bent en met je talent. Tijdens het kijken schrijven we op wat we belangrijk vinden om vast te houden. In het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website is de hele tekst van de video te vinden.

Inleiding en opdracht **8-9 minuten**

In de video gaat het onder andere over de basisbehoeften die we als mens hebben. We hebben niet allemaal dezelfde behoeften. Het kan tot onbegrip leiden als je dat niet weet van elkaar. Daarom gaan we nu aan de slag met de uitslagen van een test die we van tevoren ingevuld hebben. Dit om uit te vinden waar ieders basisbehoeften liggen. Hierover gaan we in gesprek.

Inventarisatie en bespreking **9-30 minuten**

1. We pakken het vel papier met de scorematrix bij het Thomann-Riemann model erbij en leggen dat op tafel of hangen het op. Om beurten lezen we de scores van onze test voor. Iemand kruist deze scores aan op het papier met het model, en verbindt de punten van de scores met elkaar, telkens met een andere kleur stift (per persoon 1 kleur). Zo ontstaat een patroon van elkaar deels overlappende figuren.
2. Om beurten geven we een toelichting op ons eigen figuur in het model. Herkennen we onszelf in deze figuur en in waar het zwaartepunt van deze figuur in het model ligt? Wat zegt dit over onszelf?
3. Wat valt op als we naar al onze figuren in het model kijken? Is er veel overlap? Of juist veel diversiteit? Wat betekent dit voor ons team? Hoe kunnen we omgaan met ieders basisbehoeften? We gaan hierover in gesprek en noteren de belangrijkste aandachtspunten die we meenemen naar 'Route', het volgende programmaonderdeel.

Tip voor de begeleider: lees als achtergrond 'Het Riemann-Thomann model uitgelegd', te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website.

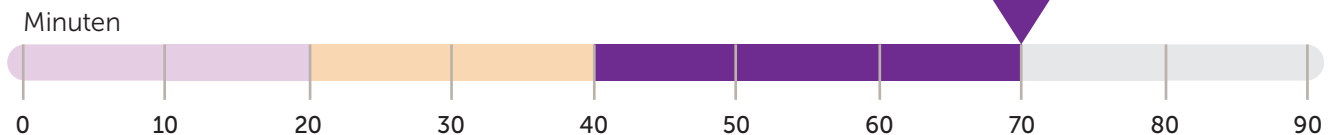

Reisgids 2- Het team in kaart gebracht

Doel van de werkvorm

We krijgen inzicht in waar basisbehoeften van individuele teamleden liggen en in wat dit voor ieders eigen plek in ons team betekent. Als gevorderd team kunnen we met deze inzichten reflecteren op hoe we als team samenwerken.

Tijdpad

Benodigdheden

- een apparaat om de reisgidsvideo af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte een geluidsversterker en een groter scherm
- eventueel de tekst van de reisgidsvideo (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- vooraf door de begeleider gelezen 'Het Riemann-Thomann model uitgelegd' (te vinden in het document 'Overige bijlagen')
- vooraf door de deelnemers ingevuld de vragenlijst bij het Riemann-Thomann model (te vinden in het documenten 'Overige bijlagen')
- een groot vel papier met daarop de scorematrix bij het Riemann-Thomann model nagetekend (te vinden in het documenten 'Overige bijlagen')
- gekleurde stiften, voor elk teamlid een andere kleur

Tip voor de begeleider: Laat de teamleden van tevoren de vragenlijst invullen en teken van tevoren het model Riemann-Thomann op een groot vel papier. Dat scheelt enorm in de beschikbare tijd voor de bespreking van deze werkvorm.

Beschrijving van de werkvorm

Video 0-8 minuten

We bekijken een korte video over op je plek zijn in het team met wie je bent en met je talent. Tijdens het kijken schrijven we op wat we belangrijk vinden om vast te houden. In het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website is de hele tekst van de video te vinden.

Inleiding 8-9 minuten

In de video gaat het onder andere over de basisbehoeften die we als mens hebben. We hebben niet allemaal dezelfde behoeften. Het kan tot onbegrip leiden als je dat niet weet van elkaar. Daarom gaan we nu aan de slag met de uitslagen van een test die we van tevoren ingevuld hebben. Dit om uit te vinden waar ieders basisbehoeften liggen en wat de kenmerken van ons team zijn. Hierover gaan we in gesprek.

Inventarisatie en bespreking **9-30 minuten**

1. We pakken het vel papier met de scorematrix bij het Thomann-Riemann model erbij en leggen dat op tafel of hangen het op. Om beurten lezen we de scores van onze test voor. Iemand kruist deze scores aan op het papier met het model en verbindt de punten van de scores met elkaar, telkens met een andere kleur stift (per persoon 1 kleur). Zo ontstaat een patroon van elkaar deels overlappende figuren.
2. We gaan nu kijken naar het totaalplaatje van het team. We kunnen een figuur tekenen voor het team als geheel. Dat doen we door voor de vier polen de totaalscores van alle teamleden te berekenen en die te delen door het aantal teamleden. Die gemiddelde scores kunnen we intekenen op het model.
3. Waar ligt het zwaartepunt voor het team als geheel? Welke typering hoort daarbij? Wat betekent dit voor ons team? En hoe verhouden we ons hiertoe vanuit onze persoonlijke basisbehoeften? We gaan hierover in gesprek en noteren de belangrijkste aandachtspunten die we meenemen naar 'Route', het volgende programmaonderdeel.

Tip voor de begeleider: lees als achtergrond 'Het Riemann-Thomann model uitgelegd', te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website.

Route

Route 1 - Werken met onze basisbehoeften

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 1 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- de aantekeningen die gemaakt zijn bij Reisgids 1
- een extra vel om vervolgafspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding **0-1 minuten**

Bij Reisgids 1 hebben we kennisgemaakt met de theorie bij deze verdiepingsmodule en hebben we aan de hand van een model onze basisbehoeften in kaart gebracht. Nu gaan we bedenken wat we de komende tijd concreet gaan doen met één of enkele van onze conclusies.

Bespreking **1-10 minuten**

Als we kijken naar onze conclusies, wat vraagt dan op dit moment om aandacht en prioriteit? We kiezen één of twee dingen om onze plannen behapbaar te houden. Wat is haalbaar voor ons team, wat maakt ons enthousiast, wat geeft ons energie?

Borging **10-20 minuten**

We maken zo concreet mogelijk vervolgafspraken over de punten die we hebben uitgekozen. De tool voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

Route 2 - Onze teamtypering vruchtbaar maken

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 2 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- de aantekeningen die gemaakt zijn bij Reisgids 2
- een extra vel om vervolgafspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Bij Reisgids 2 hebben we kennisgemaakt met de theorie bij deze verdiepingsmodule en hebben we aan de hand van een model onze teamtypering in kaart gebracht. Nu gaan we bedenken wat we de komende tijd concreet gaan doen met één of enkele van onze conclusies.

Bespreking 1-10 minuten

Als we kijken naar onze conclusies, met welke dingen gaan we de komende tijd aan de slag? Waar zijn we het meest enthousiast over, wat geeft ons energie? Wat past het beste bij ons en is ook behapbaar om te doen met ons team?

Borging 10-20 minuten

We maken zo concreet mogelijke vervolgafspraken en we schrijven deze op. De tool voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

Ter afsluiting

We hebben dit verdiepingsprogramma over een gezonde teamcultuur en ieders eigen plek in het team afgerond. Door middel van verschillende werkvormen zijn aandachtspunten duidelijk geworden voor onze proefplek. Nu is het tijd om aan de slag te gaan met vervolgspraken die we gemaakt hebben.

Na dit verdiepingsprogramma kunnen we, als we dat nog niet hebben gedaan, ook een verdiepend programma volgen over samen verantwoordelijkheid nemen. Of (nog een keer) teruggaan naar de basis, met het basisprogramma over randvoorwaarden voor een gezonde teamcultuur. Verder wordt er een verdiepend artikel geschreven bij dit thema en wellicht volgt er later nog meer materiaal.

Het kan ook zijn dat we eerst een ander kernthema willen oppakken. Het totale overzicht van leermodules, lesprogramma's en andere vormen van ondersteuning voor proefplekken kunnen we vinden op lerenpionieren.nl.

**Protestantse
Kerk**

**Protestantse Kerk in Nederland
in samenwerking met partners**

Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

(030) 880 18 80

info@protestantsekerk.nl

protestantsekerk.nl

lerenpionieren.nl/samenwerkingspartners

© december 2024

